

KONKURS POLONISTYCZNY

DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

II ETAP REJONOWY

23 listopada 2013 r.

Ważne informacje:

1. Masz 90 minut na rozwiązanie wszystkich zadań.
2. Pisz długopisem lub piórem, nie używaj ołówka ani korektora. Jeżeli się pomylisz, przekreśl błąd i napisz ponownie.
3. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu na to przeznaczonym. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	40	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis osoby sprawdzającej		

Zadania od 1. do 7. dotyczą powieści Michaela Endego *Momo*.

Istnieje pewna wielka, a przy tym całkiem zwyczajna tajemnica. Wszyscy ludzie ją dzielą, każdy ją zna, lecz bardzo niewielu zastanawiało się nad nią kiedykolwiek. Większość ludzi przyjmuje ją jako oczywistość i nie dziwi się jej ani trochę. Tą tajemnicą jest czas.

Do jego mierzenia służą kalendarze i zegary, niewiele to jednak mówi, gdyż każdy wie, że jedna godzina może się człowiekowi wydawać wiecznością, ale niekiedy może też mijać jak chwila – w zależności od tego, co się w ciągu tej godziny przeżywa.

Bo czas to życie. A życie mieszka w sercu.

Michael Ende, *Momo*, Kraków 2010, s. 57.

Zadanie 1. (0–1 p.)

W pierwszym akapicie napisano o czasie, że jest on zjawiskiem

- A. powszechnym, choć nie do końca poznany.
- B. niebezpiecznym, ale także interesującym.
- C. doświadczanym tylko przez nielicznych.
- D. budzącym zainteresowanie wszystkich.

Zadanie 2. (0–1 p.)

Przeczytaj definicję słownikową wyrazu *względność*, a następnie na podstawie drugiego akapitu tekstu wyjaśnij, na czym polega względność postrzegania czasu przez ludzi. Nie cytuj.

względność – «zależność od różnych czynników»

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0–1 p.)

Dokończ poniższe zdanie, wybierając odpowiedzi A lub B oraz 1 lub 2.

Przymiotniki użyte w pierwszym zdaniu tekstu są określeniami

A.	czasownika <i>istnieje</i>	i pełnią w tym zdaniu funkcję	1.	przydawek.
B.	rzeczownika <i>tajemnica</i>		2.	okoliczników.

Zadanie 4. (0–1 p.)

W zdaniu *Tę tajemnicą jest czas* podkreślony wyraz pełni funkcję

- A. dopełnienia.
- B. przydawki.
- C. orzeczenia.
- D. podmiotu.

Zadanie 5. (0–1 p.)

Hora to łacińskie słowo oznaczające ‘godzinę’ albo ‘porę roku’. Wyjaśnij, dlaczego Mistrz – jeden z bohaterów powieści – nazywa się *Secundus Minutius Hora*.

.....

.....

.....

Zadanie 6. (0–2 p.)

Przeczytaj fragment powieści, a następnie wykonaj polecenia a i b.

Gigi zaczął bardzo odczuwać brak Momo, bo jego opowieści nie były już uskrzydłone, mimo że nadal wzbraniał się opowiadać dwa razy tę samą historię, nawet kiedy proponowano mu za to podwójną zapłatę.

a) Wyjaśnij, jak rozumiesz użyte w tekście sformułowanie *uskrzydłone opowieści*.

.....

.....

b) Czy wyrażenie *uskrzydłone opowieści* można uznać za przenośnię? Uzasadnij odpowiedź.

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–3 p.)

Przeczytaj hasła głoszone przez szarych panów i wykonaj polecenia a, b, c.

OSZCZĘDZACZOM CZASU WIEDZIE SIĘ CORAZ LEPIEJ!

DO OSZCZĘDZACZY CZASU NALEŻY PRZYSZŁOŚĆ!

a) Dokończ poniższe zdanie, wybierając odpowiedzi A lub B oraz 1 lub 2.

Wyraz *oszczędzacz* występuje w tych hasłach

A.	w dopełniaczu i bierniku	1.	liczby pojedynczej.
B.	w celowniku i dopełniaczu	2.	liczby mnogiej.

b) Podaj wyraz podstawowy, od którego utworzono rzeczownik *oszczędzacz*.

.....

c) Uzupełnij drugie zdanie odpowiednim imieniem wybranym z ramki.

Nazwa zajęcia, które wykonuje jeden z przyjaciół Momo, jest utworzona za pomocą tego samego formantu, co wyraz *oszczędzacz*. Tym przyjacielem jest .....

Nikola	Beppo	Gigi

Zadania od 8. do 13. dotyczą wiersza Józefa Ratajczaka *Nad kołyską poety*.

Józef Ratajczak

Nad kołyską poety

Kiedy już księżyc nie płynie po niebie,
lecz w srebrnej zbroi chodzi –
poeta się rodzi
w tobie, koło ciebie.

Kiedy już łąka nie szumi, lecz z twych objąć
liść się wymyka i naraz przemawia –
poeta się zjawia
koło ciebie, w tobie.

Słońce wtedy jest sterem, wiatr żaglem
i ziemia niczym okręt rusza nagle,
prowadzona przez ciebie, przez poetę
ku portom dalekim – planetom.

Józef Ratajczak, *Pożegnanie baśni. Wiersze dla dzieci*, Poznań 1972, s. 6.

Zadanie 8. (0–1 p.)

W wierszu ukazano przemianę bohatera, która polega na tym, że osoba ta

- A. starzeje się.
- B. szybko dorasta.
- C. poszerza swoją wiedzę o świecie.
- D. zaczyna postrzegać świat w inny sposób.

Zadanie 9. (0–1 p.)

Co sprawia, że poeta się rodzi, że się zjawia?

.....

.....

Zadanie 10. (0–1 p.)

Zwrot do adresata wprowadzono, stosując w wierszu odpowiednie formy

- A. rzeczowników.
- B. czasowników.
- C. przyimków.
- D. zaimków.

Zadanie 11. (0–2 p.)

W wierszu ukazano dwojaką naturę obserwowanych zjawisk.

a) Wybierz odpowiednie uzupełnienie luk 1 i 2 – wpisz w nie litery A, B albo C.

Wiersz oparty jest na przeciwstawieniu zjawisk 1. ____ zjawiskom 2. ____ .

1.

A. przyjemnych

B. pozytywnych

C. zwyczajnych

2.

A. niezwykłym

B. negatywnym

C. przykrym

b) Wypisz z wiersza dwa sformułowania ukazujące zjawiska należące do dwóch kategorii, których określenia wskazałeś w punkcie a).

1. ....

2. ....

Zadanie 12. (0–2 p.)

a) Wypisz z wiersza porównanie i wybierz odpowiedź na pytanie, które dotyczy tego fragmentu.

Porównanie (cytat): .....

b) Co zostało ukazane za pomocą tego porównania?

A. niezwykła moc twórcy.

B. okoliczności narodzin poety.

C. ograniczone możliwości artysty.

D. ulubiony temat wierszy tego autora.

Zadanie 13. (0–1 p.)

Uzupełnij tabelę, wypisując odpowiednie wyrazy z tytułu i z pierwszej zwrotki wiersza.

	Epitet	Wyraz określany
Tytuł wiersza		
Pierwsza zwrotka		

Zadania od 14. do 19. dotyczą komiksu Papcia Chmiela Tytus, Romek i A'tomek

Tytus, Romek i A'tomek. Księga 11. Tekst i rys. Papcio Chmiel [pseud.]. Warszawa 2000, s. 21.

Zadanie 14. (0–1 p.)

Dokończ poniższe zdanie, wybierając odpowiedzi A lub B oraz 1 lub 2.

Architekci chcą przebudować zamek zgodnie z zasadami stylu

A.	gotyckiego,	nawiązującego do tradycji	1.	starożytnych.
B.	renesansowego,		2.	średniowiecznych.

Zadanie 15. (0–1 p.)

Czego można się dowiedzieć z podanego fragmentu komiksu na temat stylu renesansowego?

- A. W którym wieku się narodził.
- B. Kiedy zaczął tracić na popularności.
- C. Kto był jego głównym przedstawicielem.
- D. W którym państwie został zapoczątkowany.

Zadanie 16. (0–1 p.)

Który spośród wyrazów użytych w tekście ma znaczenie przeciwstawne do znaczenia przymiotnika *niemodny*?

- A. *piękny*
- B. *gotycki*
- C. *starożytny*
- D. *nowoczesny*

Zadanie 17. (0–1 p.)

Wyjaśnij, o jakiej reakcji bohaterów świadczą znaki zapytania umieszczone nad ich głowami na pierwszym rysunku.

.....

Zadanie 18. (0–2 p.)

a) Jak nazywa się pojazd, którym podróżują bohaterowie komiksu *Tytus ratuje zabytki*?

.....

b) Podaj dwa wyrazy podstawowe (czasowniki), od których utworzona została nazwa tego pojazdu.

.....

Zadanie 19. (0–2 p.)

Papcio Chmiel napisał o XI księdze przygód Tytusa, Romka i A'tomka, że jest to komiks, który *bawiąc, uczy – ucząc, bawi*. Uzasadnij, że miał rację.

.....

.....

.....

Zadania od 20. do 23. dotyczą powieści Marii Krüger *Godzina pąsowej róży*.

Trrrr... Trrrrrr... kluczyk obraca się z cichutkim zgrzytaniem, misterne, ażurowe wskazówki cofają się jakby z trudem i niechętnie. Aż nagle! Mechanizm porcelanowego zegara zaskrzypiał dziwacznie. Czy ktoś krzyknął? Nie, nie... nikogo przecież nie ma w pokoju. Śmieszne przywidzenie! Ale co to? Wskazówki zegara obracają się teraz z niesłychaną szybkością w stronę przeciwną do normalnego ich biegu!...

– Zepsułam, zepsułam zegar! Co robić, co robić! Jak je zatrzymać? – Anda oczami pełnymi przerażenia śledzi oszalałe obroty, bezradna i zrozpaczona. – Czy już nigdy nie zatrzymają się?!

Maria Krüger, *Godzina pąsowej róży*, Warszawa 1986, s. 18.

Zadanie 20. (0–1 p.)

Zaznacz P, jeśli zdanie dotyczące cytowanej powieści jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Narratorem w tej powieści jest dziewczynka o imieniu Anda.	P	F
Główną bohaterką powieści jest ciotka Eleonora.	P	F

Zadanie 21. (0–1 p.)

Wypisz z pierwszego zdania rzeczownik, który – podobnie jak wyrazy dźwiękonaśladowcze *trrrr... trrrrrr...* – naśladuje odgłos przekręcanego kluczyka.

.....

Zadanie 22. (0–1 p.)

Poprzez nagromadzenie w podanym fragmencie znaków interpunkcyjnych ? ! ... podkreślono

- A. intensywność przeżyć dziewczyny.
- B. gwałtowność krzyku bohaterki.
- C. prędkość ruchu wskazówek.
- D. delikatność odgłosu zegara.

Zadanie 23. (0–1 p.)

Napisz, co stało się, gdy Anda cofnęła wskazówki zegara.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 24. nawiązuje do *Opowieści o pilocie Pirxie* Stanisława Lema.

Zadanie 24. (0–10 p.)

***Kosmiczna podróż...* – wpis w dzienniku. Napisz o swojej podróży w towarzystwie pilota Pirxa i o pobycie na obcej planecie. Nie streszczaj żadnego z przeczytanych utworów. Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS